

Brüsszel, 2022. június 13.
(OR. fr, en)

9762/22

ECOFIN 551
UEM 155
SOC 346
EMPL 228
COMPET 449
ENV 550
EDUC 219
RECH 342
ENER 258
JAI 813
GENDER 91
ANTIDISCRIM 71
JEUN 102
SAN 347

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Biz. dok. sz.:	9414/22 - COM(2022) 617 final
Tárgy:	Ajánlás – A TANÁCS AJÁNLÁSA Litvánia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2022. évi stabilitási programját

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2022) 617 final bizottsági javaslaton alapuló fenti tanácsi ajánlástervezet több tanácsi bizottság által módosított és jóváhagyott szövegét.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(...)

Litvánia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2022. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

- (1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet² 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet³ alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Litvániát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást⁴ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

³ Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

⁴ A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világválságból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az invázióknak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal⁵ – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet⁶, amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést. Az Ukrajnából menekülő fogadásával és integrációjával összefüggő szükségletek sürgős kezelése érdekében rendkívüli támogatás áll Litvánia rendelkezésére az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) kezdeményezés keretében, valamint a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) keretében nyújtott kiegészítő előfinanszírozás révén.

⁵ A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

⁶ A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

- (4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.
- (5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokoltá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

- (6) A Litvánia 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban⁷ alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban⁸. Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású⁹ elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

⁷ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Litvánia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 68. o.).

⁸ A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

⁹ A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

- (7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.
- (8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

- (9) Litvánia 2021. május 14-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 20-án elfogadta Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát¹⁰. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Litvánia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.
- (10) Litvánia 2022. április 27-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. április 29-én pedig – az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül – 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Litvánia által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Litvániára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Litvánia által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Litvánia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Litvánia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

¹⁰ ST 10477/2021; ST 10477/2021 ADD 1.

- (12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Litvánia költségvetési helyzetét, mivel a tervezett költségvetési hiány 2022-ben meghaladja a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzothiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.
- (13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában¹¹ azt ajánlotta Litvániának, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Litvánia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Litvánia államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 7,3 %-ról 2021-ben 1,0 %-ra csökkent. Litvánia költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 3,9 %-ról 2021-ben 2,8 %-ra csökkentek. A Litvánia által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak. Ugyanakkor a kormány által a 2020–2021-es időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem ellensúlyozták; ilyen intézkedés volt különösen a közszektorban foglalkoztatottaknak nyújtott magasabb kompenzáció. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadóság GDP-arányosan a 2020. évi 46,6 %-ról 2021-ben 44,3 %-ra csökkent.

¹¹ A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Litvánia 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 95. o.).

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 1,6 %-kal, 2023-ban pedig 2,5 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-ben 1,7 %-os, 2023-ban pedig 2,6 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 4,9 %-ára nő, 2023-ban pedig 2,4 %-ára csökken. A hiány 2022. évi növekedése főként a magas energiaárak hatásainak tompítása, az alacsonyabb jövedelmű háztartások támogatása és az Ukrajnából érkezők fogadása érdekében elfogadott intézkedéseknek tudható be. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 43,3 %-ra mérséklődik, majd 2023-ban változatlan marad. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 4,6 %-ának, és 2023-ra 2,3 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez összhangban van a 2022. évi stabilitási program hiány-előrejelzésével. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 42,7 %-kal, 2023-ban pedig 43,1 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 3,2 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Litvánia potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések GDP-hez viszonyított aránya az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,8 %-ról 2022-ben 1,2 %-ra csökken. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 1,2 %-át, 2023-ban pedig 0,0 %-át fogják kitenni¹². Ezek az intézkedések elsősorban a földgáz- és villamosenergia-vállalatoknak nyújtott támogatásokat, a hőenergia hozzáadottérték-adójának (héta) ellentételezését, valamint a hőenergiával összefüggő egyéb ellentételezések alkalmazási körének kiterjesztését foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket többségükben ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része, különösen a földgáz- és villamosenergia-vállalatoknak nyújtott támogatások és a hőenergia hozzáadottérték-adójának ellentételezése nem célzott. A költségvetési hiányt emellett szintén befolyásolják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben és 2023-ban a GDP 0,2 %-át fogják kitenni, valamint a védelmi kiadások miatti megnövekedett költségek, amelyek 2022-ben és 2023-ban egyaránt a GDP 0,5 %-ának fognak megfelelni.¹³

¹² Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

¹³ A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzügyi juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

- (16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Litvánia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács ajánlása emellett azt is javasolta Litvániának, hogy tartsa korlátok között a tagállami finanszírozású folyó kiadások növekedését. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Litvánia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Litvánia 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP –4,2 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető.¹⁴ A Tanács ajánlásának megfelelően Litvánia továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,5 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,3 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra¹⁵. Litvánia ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 3,2 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 1,2 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,2 %-a), miközben várhatóan – más intézkedések mellett – az alacsonyabb jövedelmű háztartásoknak nyújtott kiegészítő támogatás (kiegészítő nyugdíjmelés, gyermekek után járó ellátás, szociális ellátás, minimális adómentes jövedelemszint) a GDP 0,4 %-ának megfelelő mértékben szintén hozzájárul a folyó kiadás nettó növekedéséhez. Ennek megfelelően a Bizottság jelenlegi becslései szerint Litvánia 2022-ben nem fogja kellőképpen korlátok között tartani a tagállami finanszírozású folyó kiadások növekedését.

¹⁴ A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

¹⁵ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

- (18) A Bizottság a 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 1,5 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít.¹⁶ Litvánia az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2023-ban GDP-arányosan 0,4 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,5 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra.¹⁷ Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 1,5 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 1,2 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,1 %-a).
- (19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben 1,3 %-ra, 2025-ben pedig 1,0 %-ra. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 42,6 %-ra, majd 2025-ben 42,5 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon alacsonynak tűnnek.

¹⁶ A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

¹⁷ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

- (20) A 2020. évi közbeszerzési eredménytábla néhány szűk keresztmetszetet azonosított a litvániai közbeszerzési rendszerben: a beszerzést végző szervezetek nem működnek kellőképpen együtt egymással, a pályázatokon sok esetben kevés fél vesz részt vagy egyáltalán nincs résztvevő, és a rendszer túlzott hangsúlyt helyez az árkritériumra. A több településre kiterjedő, együttműködésen alapuló közbeszerzések előmozdítására irányuló jelenlegi erőfeszítések kiszélesítése és annak biztosítása, hogy a reform a központi kormányzat szintjére is kiterjedjen, elősegítené a helyes gyakorlati megoldások kialakítását és elterjesztését, és javítaná az eljárások általános hatékonyságát és eredményességét. Mindez egyúttal a költségvetési fenntarthatóság javítását is segítené.
- (21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Litvániának címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv nagy hangsúlyt fektet különösen a digitalizáció és a zöld átállás elősegítését, az egészségügyi szolgáltatások minőségének és hatékonyságának biztosítását, a szociális védelem megerősítését, az oktatás és az innováció kiemelt kezelését, valamint a közszektor hatékonyságának növelését célzó intézkedésekre.

- (22) Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Litvánia éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 37,8 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 31,5 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Litvániát a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.
- (23) A Bizottság 2022. április 22-én jóváhagyta Litvániának az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben¹⁸ előírt partnerségi megállapodását. Litvánia 2022. március 16-án benyújtotta a kohéziós politikai programot. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Litvániának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

- (24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Litvánia további kihívásokkal szembesül az egészségügyi alapellátás és a megelőző egészségügyi ellátás terén, valamint a szociális szolgáltatások tervezése és nyújtása kapcsán tapasztalható hiányosságokkal és a szociális lakásokra vonatkozó stratégia hiányával összefüggésben. Az elkerülhető kórházi beutalások és a kezelhető vagy megelőzhető, mégis elhalálozással végződő esetek nagy száma azt jelzi, hogy a litvániai egészségügyi ellátásnak nagyobb hangsúlyt kell helyeznie a megelőzésre. Emellett az egészségügyi alapellátás és a tartós ápolás-gondozás igénybevételét az egészségügyi szakemberek hiánya és egyenlőtlen eloszlása is korlátozza. A Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési tervében előirányzott egészségügyi reformokon és beruházásokon túlmenően szükséges az egészségügyi alapellátás és a megelőzés területének további megerősítése. A szociális szolgáltatások nyújtását akadályozzák a különböző minisztériumok és más közszervezetek együttműködése és a szükségletek azonosítása terén tapasztalható hiányosságok. A szolgáltatások emellett nem elégítik ki elegendő mértékben a munkanélküliek igényeit. A Litvánia által szociális lakhatásra fordított összeg (2010-es változatlan árakon lakosonként 10,31 EUR) jelentősen elmarad az uniós átlagtól (2019-ben 101,58 EUR),¹⁹ emiatt állandósult a hiány, és hosszúak a várólisták. Szintén javításra szorul a rendelkezésre bocsátott szociális bérlakások minősége. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben előirányzott fontos intézkedések között szerepel egyebek mellett a minimumjövedelem és az adókedvezmények rendszerének reformja, valamint a munkanélküliségi ellátási rendszer alkalmazási körének kiterjesztése. Végrehajtásukat követően ezek az intézkedések várhatóan segíteni fogják egyes, a szociális védelem területén azonosított jelentős kihívások kezelését. Ugyanakkor a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben előirányzott intézkedéseken túlmenően további erőfeszítésekre van szükség a szociális szolgáltatások tervezésének, minőségének és hatékonyságának javítása, valamint a bérlakáshiány és a nem megfelelő minőségű bérlakások problematikájának kezelése érdekében.
- (25) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

¹⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SPR_EXP_FHO__custom_2036156/default/table?lang=en

(26) Litvánia energiaellátása nagymértékben függ az importtól: az ország a bruttó villamosenergia-igényének mintegy kétharmadát, kőolaj- és földgázigényének pedig túlnyomó részét importból fedezi. Az ország energiaszerkezetén belül a kőolaj és a földgáz háromnegyedes részt képvisel. Az ukrainai orosz invázióig a kőolaj- és a földgázimport döntően Oroszországból származott. A 2020. évben Litvánia földgázimportjának 42 %-a (ez lényegében megfelel a 44 %-os uniós átlagnak) és nyersolajimportjának 73 %-a (ez nagyobb a 26 %-os uniós átlagnál) származott Oroszországból.²⁰ Az energia iránti kereslet egyfelől a nagyszámú közlekedési eszköznek tudható be, miközben a tömegközlekedés és a vasút kihasználatlan, másfelől pedig a sok energetikai szempontból nem kellően hatékony épületnek és a nagy energiaigényű iparágaknak, amelyek együtt a teljes földgázfelhasználás 67 %-áért felelősek. A felsorolt ágazatok energaintenzitásának csökkentésére irányuló további erőfeszítések, köztük az ipari átalakulás előmozdítása (ideértve az innovatív gyártási folyamatokat is) és a megújuló energiaforrások hasznosításának további bővítése összességében csökkentené Litvánia energiaimporttól való függőségét. Litvánia a szomszédos tagállamok felé létesített villamosenergia- és földgáz-rendszerösszekötők és a klaipédai cseppfolyósítottföldgáz-terminál révén jelentősen javította energiabiztonságát. Összességében Litvániának folytatnia kell a további földgázimport koordinálása és a regionális infrastruktúra hatékony kihasználása érdekében a szomszédokkal folytatott regionális együttműködés további megerősítésére irányuló erőfeszítéseit. Ebből a szempontból a Lengyelország felé létesített, 2022. május 1-jén üzembe helyezett földgáz-rendszerösszekötő (GIPL) működése és a más szomszédos tagállamok felé meglévő földgáz-rendszerösszekötők bővítése jótékony hatással lesz a régió energiaellátásának folyamatoságára. Mindazonáltal továbbra is prioritásként kell kezelni az uniós kontinentális villamosenergia-hálózattal való, folyamatban lévő szinkronizáció befejezését, a szomszédos tagállamok felé létesített rendszerösszekötők elegendő kapacitásának biztosítását és a megújuló energiaforrások hasznosítása területén végrehajtott közös projekteket. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállóknak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó célkitűzések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Litvánia megfeleljen az „Irány az 55%!” célkitűzéseinek.

²⁰ Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Litvánia esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

- (27) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Litvánia a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Litvánia igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel²¹ létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.
- (28) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét²² az alábbi 1. ajánlás tükrözi.
- (29) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Litvánia esetében ezt különösen az 1. és a 2. ajánlás tükrözi,

²¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

²² Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

AJÁNLJA, hogy Litvánia 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknak nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Törekedjen a központi kormányzat és a települések szintjén egyaránt az együttműködésen alapuló közbeszerzési rendszer kiépítésére.
2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 20-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.
3. Erősítse meg az egészségügyi alapellátást és a megelőző egészségügyi ellátást. Csökkentse a szociális szolgáltatások tervezése és nyújtása terén tapasztalható széttagoltságot, és javítsa a szolgáltatások személyre szabott jellegét és a más típusú szolgáltatásokkal való integrációját. Javítsa a szociális lakásokhoz való hozzáférést és a szociális lakások minőségét.
4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőségét, ennek érdekében gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások szerepének növelését, továbbá fokozza az ipar, a közlekedés és az épületek energiahatékonyságát és dekarbonizációját, továbbá biztosítsa az energetikai rendszerösszekötők megfelelő kapacitását.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről

az elnök